

El Messies

— *G.F. Händel* —

CONCERT FAMILIAR

Diumenge 18 de desembre de 2016

12.30 h

**
*

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Obra Social "la Caixa"

Orquestra Simfònica del Vallès

COR JOVE DE L'ORFEÓ CATALÀ

Elionor Martínez, soprano (cantaire del cor)

Àlex Viñals, contratenor (cantaire del cor)

Ferran Mitjans, tenor (cantaire del cor)

Emili Flores, tenor (cantaire del cor)

Amb la participació dels cors del projecte
social "Clavé XXI" de la Fundació Orfeó
Català-Palau de la Música Catalana

Direcció

ESTEVE NABONA

El Messies (Selecció)

G. F. Händel

Simfonia

Recitatiu (tenor) Comfort ye my people

Ària (tenor) Ev'ry valley shall be exalted

Cor And The Glory of the Lord shall be revealed

Recitatiu (contratenor) Behold, a virgin shall conceive

Ària (contratenor) i cor O thou that tellest good tidings to Zion

Ària (contratenor) But who may abide the day of his coming?

Cor And he shall purify

Cor For unto us a child is born

Pifa (simfonia pastoral)

Recitatiu (soprano) And suddenly there was with the angel

Cor Glory to God in the highest

Ària (contratenor i soprano) He shall feed his flock

Recitatiu (tenor) All they that see him laugh him to scorn

Cor He trusted in God

Cor Lift up your heads, O ye gates

Ària (soprano) How beautiful are the feet

Cor Hallelujah

Guia d'audició

Simfonia. Comença la història. Una peça instrumental estableix el clima propici per iniciar l'obra. Primer seriositat i després joia. És moment de preparar-se a escoltar la vida i fets del Messies.

Recitatiu (tenor). *Comfort ye, my people, saith your God.* El recitatiu inicial ens submergeix en una atmosfera de pau i tranquil·litat. Déu demana que consolin el seu poble, que espera la vinguda del Messies.

Ària (tenor). *Ev'ry valley shall be exalted.* Les valls i muntanyes seran aplanades i els camins s'endrecaran. No hi haurà cap obstacle que dificulti l'arribada del Senyor.

Cor. *And the glory of the Lord shall be revealed.* El recitatiu i l'ària culminen en aquest cor que expressa l'alegria de l'arribada de la Glòria de Déu a ritme de dansa.

Recitatiu (contratenor). *Behold, a virgin shall conceive.* En un ambient de recolliment es desvela el misteri de la vinguda del Messies: naixerà d'una Verge a Betlem i serà anomenat Emmanuel, que vol dir 'Jesús és amb nosaltres'.

Ària (contratenor) i cor. *O thou that tellest good tidings to Zion.* A continuació es proclama la bona nova a tothom. La música ens transmet optimisme. Händel culmina l'ària amb l'entrada del cor que reafirma que Déu vindrà amb nosaltres.

Ària (contratenor). *But who may abide the day of his coming?* L'ària ens explica l'expectació que provoca l'aparició del Senyor: en primer lloc, d'una manera temerosa, es fa la pregunta "Qui resistirà el dia de la seva arribada?" per després trobar una música de caràcter ferotge i dramàtica que vol evocar les flamarades de l'infern.

Cor. *And he shall purify the sons of Levi.* Händel mostra com Déu purificarà els fills de Levi en un brillant cor fugat.

Cor. *For unto us a child is born.* El gran moment del naixement de l'Infant és anunciat per tot el cor d'una manera elegant i esplendorosa. Tothom lloa la seva condició de meravellós, conseller, poderós, etern. És el Príncep de la Pau.

Pifa (simfonia pastoral). Ens traslladem als prats de Judea, on els pastors esperen pacientment l'anunci de la vinguda del Messies. Ens trobem amb una música tranquil·la que evoca el so dels *pifferari*, els pastors que tocaven el sac de gemecs pels carrers dels pobles quan arribava el Nadal. Händel els hauria conegut en una de les seves estades a Itàlia.

Recitatiu (soprano). *And suddenly there was with the angel.* Els àngels ja són aquí. El so de les seves ales se sent en els violins mentre que una munió d'àngels celestials proclamen: "Glory to God".

Cor. *Glory to God in the highest.* "Glòria a Déu en les altures i a la terra pau als homes de bona voluntat". Moment àlgid on les trompetes fan la seva primera aparició per reflectir la joia esclatant. Händel dibuixa la música amb mà mestra. Quan parla de les altures ("Glory to God in the highest"), els instruments i les veus sonen en el registre agut, quan parla de la pau a la Terra ("peace on earth"), el registre és greu. Al final els violins reflecteixen com els àngels es van allunyant i tornen al cel.

Ària (contratenor i soprano). *He shall feed his flock like a shepherd.* El Messies és descrit com un pastor que vetlla pel seu ramat en el qual tothom té cabuda i és ben rebut. Tornem a l'ambient serè i pastoral de la Pifa.

Recitatiu (tenor). *All they that see him laugh him to scorn.* El tenor ens explica com el Messies és a la creu entre la cridòria del poble.

Cor. *He trusted in God that He would deliver Him.* Jesús pateix les burles, blasfèmies i l'escarni del poble mentre és a la creu. Les diferents entrades de les veus, en forma de fugat, evocuen el so de la multitud.

Cor. *Lift up your heads, O ye gates.* El retorn de Crist al cel se celebra amb aquest himne triomfant. Un Rei de la Glòria que torna victoriós de la batalla contra el mal. Els ritmes puntejats i solemnes ens recorden la presència del Rei com si es tractés d'una marxa.

Ària (soprano). *How beautiful are the feet of them.* Moment meditatiu de caràcter pastoral on es remarca la bondat i bellesa de qui predica l'Evangeli.

Cor. *Hallelujah.* El triomf de Déu. Al·leluia. Un cant de lloança per celebrar la victòria sobre la revolta i el rebuig dels seus enemics. Tothom espera aquest moment.

El Messies de G. F. Händel és una de les obres més famoses i difoses de la música clàssica. Gairebé tothom reconeix la seva part més coneguda, l'“Hallelujah”. Però sabem alguna cosa més sobre *El Messies*?

Qui el va compondre i com ho va fer? Què és un oratori? Quina història ens explica?

En aquest programa de mà trobarem respostes a aquestes qüestions i a d'altres que ens ajudaran a entendre millor aquesta obra quan l'escoltem.

Què és *El Messies*?

El Messies és una obra que es pot classificar com un oratori. En un oratori s'explica amb música una història religiosa o sagrada. Generalment, es tracta d'obres amb solistes, orquestra i cor, amb aquest darrer element com a protagonista, ja que explica i comenta la història a l'audiència. Podríem dir que és com una òpera, però sense representar. Precisament, Händel va desenvolupar una manera pròpia d'explicar aquestes històries bíbliques en utilitzar-hi idees de l'òpera. En l'oratori es prescindeix del vestuari i de la dramatització en escena. Hi pot haver personatges, però no interactuen entre ells.

Recitatiu, ària i cor

En *El Messies* (com en tots els oratoris), hi trobem tres menes de números: els recitatius, les àries i els cors.

El **recitatiu** és un tipus de música que es caracteritza per la seva semblança amb la parla. Tal com diu el seu nom, és com un recitat, però amb entonació musical. La funció del recitatiu és introduir temes nous que es desenvoluparan en les àries.

Una **ària** és una peça vocal amb acompanyament d'orquestra, i normalment forma part d'una òpera o un oratori. Podríem dir que és com una cançó, però de més complexitat. En *El Messies* cada solista té les seves àries, que acostumen a anar precedides d'un breu recitatiu.

Finalment, trobem els **cors**, part essencial d'*El Messies*, on es va explicant i comentant la història. En el concert escoltareu cors plens d'alegria amb l'ús de les trompetes i els *timpani* (terme italià per anomenar les timbales), com ara “Glory to God”, o d'altres de més dramàtics.

Qui el va escriure?

Georg Friedrich Händel va néixer el 23 de febrer de 1685 (el mateix any que un altre gran compositor, Johann Sebastian Bach) a Halle, ciutat del nord d'Alemanya. De ben petit va mostrar interès per la música, però el seu pare preferia que estudiés per a advocat. Per aquest motiu, Händel va combinar els estudis de dret amb els musicals. Finalment, va deixar el dret per concentrar-se en el que realment el feia gaudir: la música.

Amb 26 anys ja tenia prou experiència per compondre òperes, oratoris i música instrumental de gran qualitat, com ara la *Water Music* ('Música aquàtica'), una composició per a orquestra que es va interpretar durant unes celebracions que van tenir lloc al riu Tàmesi..., dalt d'un vaixell! Va agradar tant al rei que la va fer repetir fins a tres vegades. La seva fama, però, li va arribar principalment arran dels oratoris, especialment *El Messies*.

Amb el temps, aquest compositor va patir problemes de salut que el van deixar gairebé cec, però, malgrat tot, mai no va perdre la seva dedicació per la música. Finalment, Händel va morir l'any 1759 a la seva casa de Londres.

A stylized, handwritten signature of George Frideric Handel in a dark grey color, written in a cursive script.

Què ens explica?

El Messies tracta sobre la vida de Crist i com, a partir de la seva mort i resurrecció, salva la humanitat. No s'explica com una història en què apareixen personatges que dialoguen, sinó que es presenten diversos moments i aspectes de la vida de Jesucrist. La grandesa d'*El Messies* com a obra rau en el fet que no ens cal tenir conviccions o creences religioses per connectar amb la història. Parla de situacions que podem trobar en la vida quotidiana: el naixement d'algú estimat, l'esforç per aconseguir un objectiu o la mort com a destí. *El Messies* parla d'emocions humanes i situacions universals, que passen abans, que passen ara i que continuaran passant.

Com es va compondre?

Händel va escriure *El Messies* en gairebé tres setmanes. Això és molt poc temps si tenim en compte que l'obra té una durada aproximada de dues hores i mitja. Aquesta rapidesa en la composició era normal en la dinàmica de treball de Händel. Home de gran inspiració, estava acostumat a treballar sota encàrrec i amb poc marge de temps.

Una de les maneres en què Händel va aprendre composició va ser copiant músiques d'altres compositors. Fruit d'aquest aprenentatge, sovint Händel "manllevava" fragments d'altres compositors per a les seves obres, ja fos perquè pensava que quedaven bé, ja fos perquè tenia poc temps per acabar-les. Però de vegades no li calia agafar material d'altres compositors, sinó que aprofitava obres seves més antigues i en feia una nova versió; d'aquesta manera, podia tenir molta música "nova" en un període breu de temps.

També és normal que en *El Messies* trobem diverses versions d'un mateix número. Això es deu al fet que Händel anava adaptant la partitura en funció de les situacions que s'anava trobant. Si un cantant es posava malalt, Händel reescribia la seva música per a un altre. Si tenia un cantant que era molt bo, tornava a fer la música per aprofitar el talent del cantant. D'alguna manera, per a Händel la partitura era com un esquema que anava modificant en funció dels cantants i els músics que tenia disponibles.

Juanjo Grande

©A. Boñil

©A. Boñil

©A. Boñil

PER SABER-NE MÉS, TROBAREU MÉS INFORMACIÓ A:

<https://www.educaixa.com/ca/-/descubre-el-mesias-de-georg-friedrich-handel>

Biografies

ESTEVE NABONA

Esteve Nabona és el director del Cor Jove de l'Orfeó Català. Des del 1986 ha dirigit diversos cors catalans. Durant sis anys va ser director assistent del Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana. Actualment compagina la direcció del Cor Jove de l'Orfeó Català amb la direcció de l'Escola Coral de l'Orfeó Català i del projecte social i educatiu Clavé XXI. Ha dirigit arreu dels Països Catalans, Castella, Euskadi i per tot Europa; i en produccions per a cor i orquestra, amb l'Orquestra de Cambra Terrassa 48, Orquestra Barroca Catalana, Ensemble Méridien, Orquestra Camera Musicae i Orquestra Barroca Ars Musicae.

COR JOVE DE L'ORFEÓ CATALÀ

Forma part de l'Escola Coral de l'Orfeó Català, amb seu al Palau de la Música Catalana, i està integrat per cantaires de 16 a 25 anys. Fundat el 1986, Esteve Nabona n'és el director actual i Pau Casan, el pianista. Ha col·laborat amb l'OBC, Simfònica del Vallès, The Sixteen Orchestra i London Symphony Orchestra, entre d'altres. Ha treballat amb directors de prestigi, com H. Christophers, R. Pichon, G. Nosedà i S. Halsey; ha actuat arreu dels Països Catalans, Espanya i diversos països d'Europa. La darrera temporada va participar al Festival Extensión del Festival Internacional de Música y Danza de Granada i al Festival Pedra Viva (Líthica, Menorca).

ORQUESTRA SIMFÒNICA DEL VALLÈS

L'Orquestra Simfònica del Vallès (OSV) és una realitat que porta la música al cor de les persones des del 1987. La seva activitat —més de cent actuacions l'any— se centra, d'una banda, a la ciutat de Sabadell, on realitza la temporada de concerts simfònics i n'és l'orquestra titular del circuit Òpera a Catalunya, i, de l'altra, al Palau de la Música Catalana, on s'ha consolidat el cicle Concerts Simfònics al Palau. Un dels seus objectius és procurar, cada vegada més, fer participar el públic, innovar en els formats i en les maneres de fer música, i aprofundir en el compromís amb la comunitat, des de la ciutat de Sabadell que els acull fins a tot el territori de Catalunya.

CORS DEL PROJECTE SOCIAL CLAVÉ XXI

La Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana impulsa des del 2011 el projecte Clavé XXI, una iniciativa social que, a partir de la pràctica coral, té com a objectiu fomentar la integració social d'infants i joves. El projecte va néixer des del convenciment del gran poder de transformació personal i social de la pràctica coral i aquest curs està integrat per una seixantena de formacions corals d'escoles i entitats socials, que impliquen un total de més de 1.200 infants i joves.

EN AQUESTA EDICIÓ DE "CANTEM EL MESSIES" HAN PARTICIPAT LES ENTITATS SEGÜENTS:

Cors d'entitats socials: Cor Juvenil Clavé XXI • Cor NovAura • Coral Infantil de Xamfrà • Terral

Cors d'escoles: La Salle Comtal • Escola Els Horts • Sant Felip Neri • Institut del Ter

**Art FOR
Change**
"la Caixa"

Millorant la societat a través de la cultura

Obra Social "la Caixa"